

МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЛОГІСТИКИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Шалева Олександра Іванівна

ORCID ID: 0000-0002-4057-2789

канд. екон. наук., доцент, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівський торговельно-економічний університет, Україна

Карпик Олег Сергійович

здобувач вищої освіти факультету товарознавства,
управління та сфери обслуговування
Львівський торговельно-економічний університет, Україна

Одним із пріоритетних завдань, від вирішення якого значною мірою залежать стійкий економічний розвиток і перспективи нашої країни, а також рівень і якість життя її населення, є подолання перешкод і обмежень, надання повної свободи на шляху розвитку приватної власності та підприємництва. Активізація конкуренції на ринку спонукає підприємців використовувати різноманітні методи скорочення витрат з метою забезпечення прибуткової діяльності підприємства. При цьому рушійним фактором підприємницької діяльності є прагнення до максимізації доходу. Досвід суб'єктів, які функціонують у найбільш розвинених економічних системах свідчить, що суттєво підвищити ефективність підприємницької діяльності може застосування логістичного підходу.

Сучасна логістика поєднує в собі виробничо-господарські, організаційні, правові, економічні аспекти та ряд інших функцій, котрі забезпечують процес товаропросування. У розвинених економічних системах витрати на розподіл матеріально-технічних ресурсів і продуктів постійно зростають. Саме тому надзвичайно актуальною є логістика, що забезпечує широкі потенційні можливості підвищення оперативності постачання ресурсами та збутом проміжної і кінцевої продукції шляхом оптимізації витрат цих процесів, які формують логістичну компоненту підприємницької діяльності.

На сьогоднішній день логістичні принципи, які притаманні бізнес-процесам, реалізуються на кожному етапі взаємодії постачальників матеріальних ресурсів, виробників продукції і покупців. Відповідно, логістика з практичного погляду розглядається як інтегроване вчення про управління матеріальними, інформаційними, фінансовими та сервісними потоками.

Основним об'єктом логістики з погляду підприємницької діяльності є так званий наскрізний матеріальний потік. За своєю сутністю останній є цілісним потоком різноманітних матеріальних цінностей (сировини, матеріалів, комплектуючих деталей, обладнання, готової продукції), які проходять по визначеному логістичному ланцюгу. Такий ланцюг складається з кількох етапів, найперший з яких є первинним джерелом появи відповідної цінності у власності суб'єкта господарювання, а в якості останнього виступає кінцевий споживач.

Основним практичним завданням логістики є подолання часових і територіальних перешкод при просуванні товарів і послуг, організація ефективної служби постачання. Відповідно місія логістики полягає у постачанні потрібних

товарів і послуг до споживача в потрібне місце в потрібний час при мінімальному рівні витрат [1].

Базовими напрямками логістичної діяльності, що відіграють особливу роль у функціонуванні підприємницьких структур, є транспортування, складське зберігання та обслуговування замовлень. Саме ці види діяльності, що передбачають значні логістичні витрати, є основними для ефективного управління будь-якою компанією.

Транспортні операції формують у середньому від 1/3 до 2/3 логістичних витрат. Транспортування охоплює різноманітні способи переміщення ресурсів залізничним, автомобільним, водним, повітряним, трубо- й електропровідним транспортом. Загалом же управління транспортуванням передбачає вибір способу перевезення, формування маршрутів і графіків доставки та вибір транспортного засобу [2].

Практика свідчить, що транспортування забезпечує економію шляхом скорочення місця для ресурсу, в той час як операції, пов'язані зі складською обробкою та зберіганням скорочують витрати часу на очікування ресурсу, оскільки практично неможливо миттєво забезпечити виробництво будь-якої продукції та її доставку споживачам. Саме склади виконують роль буфера між попитом і пропозицією, а витрати на їх експлуатацію у більшості компаній складають майже 1/3 вартості продукту. Логістичне управління складськими операціями охоплює підтримку рівня запасів на складах на оптимальному рівні при умові належного забезпечення споживачів відповідними ресурсами.

Витрати на обробку замовлень, як правило, невисокі порівняно з транспортними та складськими, однак саме обробка замовлень є базовою для організації матеріально-технічного забезпечення. Значущість обробки замовлень визначається тим, що завжди існує фактор критичного часу, пов'язаного з доставкою товарів і послуг споживачам. Також обробка та виконання замовлень є початковим етапом товаропросування та надання послуг [3].

З урахуванням важливості трьох основних розглянутих вище напрямів діяльності практики називають їх критичними точками логістики підприємницьких структур. При цьому служби логістики суб'єктів господарювання забезпечують також виконання численних допоміжних видів діяльності, серед яких формування графіків закупівлі матеріальних ресурсів, постачання ресурсів і обробка вантажів, маркування захисне пакування, складування вантажів і інформаційне забезпечення. Взаємозв'язок основних і допоміжних видів логістичної діяльності показано на рис. 1.

Закупівля матеріальних ресурсів як вид логістичної діяльності фактично робить ці ресурси доступними для елементів і учасників логістичної системи. Комплекс закупівельних операцій пов'язаний з визначенням і вибором джерел постачання, розрахунком обсягів і строків закупівлі, а також вибором форм і способів доставки матеріальних ресурсів.

Процеси складування охоплюють операції з просування й обробки матеріальних ресурсів зі складської ділянки приймання і розміщення їх в місцях зберігання, а пізніше – переміщення в пункт відправлення товару зі складу. На цьому етапі логістичного процесу основний акцент робиться на підборі відповідного обладнання, визначенні необхідних складських потужностей для зберігання, безпосередньому розміщенні запасів, а також на процедурі формування замовлень і проведенні навантажувально-розвантажувальних робіт.

Рис. 1. Основні та допоміжні види логістичної діяльності суб'єктів підприємництва з обслуговування споживачів

Одне з найважливіших завдань логістики полягає у просуванні матеріальних ресурсів з мінімальними втратами, тому надійне пакування забезпечує їм ефективне переміщення. Крім того, правильний вибір упакування та нанесення відповідного маркування сприяє ефективному зберіганню, переміщенню та транспортуванню вантажів [4].

При цьому жодна як внутрішня, так і зовнішня логістична операція не може ефективно виконуватися без належного інформаційного забезпечення. Оперативна й об'єктивна інформація щодо локації клієнтів, обсягів продажу, цін на продукцію, стану виконання замовлень, рівня матеріальних запасів на всіх етапах товаропросування забезпечує управління та контроль як основної, так і допоміжної логістичної діяльності усіх суб'єктів підприємництва.

Таким чином, виходячи із всього зазначеного вище, можна стверджувати, що практичною метою логістики в підприємницькій діяльності є формування доходів (головним чином завдяки надійному та чіткому обслуговуванню споживачів), обсяг яких перевищує витрати, пов'язані з функціонуванням логістичної системи. При цьому ідеальною могла би вважатися така логістична система, котра здатна максимально точно визначити, наскільки зростуть доходи при використанні певної моделі постачання товару, а також яким був би оптимальний стандарт обслуговування споживачів у порівнянні з терміном доставки товару/послуги клієнту.

Список використаних джерел:

1. Ляліна, Н. С., Матвієнко-Біляєва, Г. Л., & Панчук, А. С. (2020). Впровадження сучасних методів логістики в підприємницькій діяльності. Приазовський економічний вісник, 2 (19), 118-124. doi: 10.32840/2522-4263/2020-2-20/.
2. Євтушенко, В. А., Куценко, Т. М., & Лісений, Є. В. (2021). Логістичний підхід до стратегічного управління підприємницькими структурами. Причорноморські економічні студії, 69, 31-35. doi: 10.32843/bses.69-5.
3. Семенда, О. В. (2022). Перспективи розвитку підприємницької діяльності у підсистемах логістики. Підприємництво та інновації, 24, 108-112. doi: 10.32782/2415-3583/24.18.
4. Савенко, І. І., & Седіков, Д. В. (2020). Логістичний менеджмент, як інструмент оптимізації логістичних витрат. Food Industry Economics, 12(3), 42-50. doi: 10.15673/fie.v12i3.1815.